

Nieuwsbrief – juni 2022

Goede levensbeschouwelijke educatie voor iedere leerling in het voortgezet onderwijs

****Waar vorming en wetenschap samenkomen****

In deze nieuwsbrief

(hyperlink naar items)

OPROEP	4
IN DE PEN	1
TOEKENNING SUBSIDIE VDLG & LERVO	2
COLUMN IN NARTHEX	2
ONTWIKKELING VAN 'PLACEMATS'	3
VOORTGANG INSPIRATIEBOEK	3
INITIATIEVEN UIT HET VELD	4
COLOFON	5

In de pen

Met het team van Expertisecentrum LERVO hebben we afgelopen tijd niet stilgezeten. Na de expertmeeting van november kregen we weer veel input op alle vorderingen, en dat zorgt er ook voor dat we op een aantal punten moeten bijsturen. Er liggen veel inhoudelijke vraagstukken, zoals de vraag hoe de perspectiefgerichte benadering zich verhoudt tot andere modellen. En welke inhoudelijke keuzes moeten in de basis centraal staan? Hoe kun je dat voor iedereen, ook voor het openbaar onderwijs, invullen? Tegelijk zijn wij bezig met het antwoord op de vraag van docenten: 'geef ons iets concreets in handen, waarmee we ons programma beter kunnen onderbouwen en het belang van het vak voor het voetlicht kunnen krijgen.' En ondertussen houden wij verbinding met het veld van opleidingen, docenten en schoolleiders, die ons continu ondersteunen en feedforward geven.

Hieronder een weergave van alles wat in de pen zit en waaraan we momenteel werken.

DEFINITIEVE SET AAN PERSPECTIEVEN

De perspectiefgerichte benadering is het kader waarmee wij het curriculum verder vorm gaan geven. Er zijn vele perspectieven te bedenken. Hierover willen wij duidelijk communiceren naar de buitenwereld, vandaar dat wij 'Placemats' ontwikkelen over de perspectieven (zie eigen item in deze Nieuwsbrief).

De perspectieven die nu worden uitgewerkt:

- fenomenologisch perspectief;
- persoonlijk perspectief;
- antropologisch perspectief;
- maatschappelijk perspectief;
- vergelijkend perspectief;
- zingevingsperspectief;
- historisch perspectief;
- institutioneel perspectief;
- demografisch perspectief;
- metaperspectief.

NADRUK VAN PERSPECTIEVEN PER ONDERWIJSTYPE

Het ligt voor de hand dat niet alle perspectieven een even grote rol (kunnen) spelen in alle leerjaren en onderwijstypen. Expertisecentrum LERVO werkt aan een onderbouwing van de perspectieven die in de onderbouw en bovenbouw van de verschillende onderwijstypen aangeleerd kunnen worden en welke perspectieven daarin aanvullend en versterkend zijn.

HET CURRICULUM

De vrijheid binnen de invulling van het vakgebied L&R kan gezien worden als zowel een grote kracht en een valkuil. Het doel van Expertisecentrum LERVO is om een inhoudelijke onderbouwing en structuur te bieden aan docenten en secties die daar behoefte aan hebben. Dat willen we doen met het publiceren van het landelijk curriculum. Met het curriculum formuleren we kerndoelen en doen we een voorstel voor de perspectieven en onderwerpen waarmee die kerndoelen kunnen worden bereikt. Dit doen we voor zowel de onderbouw als voor de bovenbouw en voor de verschillende schooltypen.

Toekenning subsidie VDLG & LERVO

Samen met de VDLG hebben we een subsidie aangevraagd die bij het ministerie van onderwijs beschikbaar bleek te zijn voor curriculumontwikkeling met V)-docenten. De subsidie wordt verstrekt aan vakverenigingen die hier mee aan de slag gaan. In goede samenwerking hebben de aanvraag geschreven en recent hoorden dat deze ook is toegekend. Binnenkort volgt de aankondiging van de bijeenkomsten met data en inhoud.

We hebben drie soorten bijeenkomsten op het oog:

1. Kennismakingsbijeenkomst: de opzet van het landelijk curriculum en de perspectiefgerichte benadering. Hoe versterken we daarmee het vakgebied en hoe kun je daarin meebewegen? Online bijeenkomst of op locatie.
2. Vakleerplan-sessies: het schrijven en herzien van het vakleerplan blijkt in de praktijk veel te vragen van docenten en secties. We nodigen docenten uit om hierin in een bijeenkomst hulp bij te krijgen, en te kijken of en waar de perspectiefgerichte benadering van het vak levensbeschouwing en religie daarin werkt. Op die manier verzamelen we ook feedback. Werkbijeenkomst 1 dagdeel op locatie.
3. Opzetten van een leergemeenschap met docenten die het landelijk curriculum en de perspectiefgerichte benadering als uitgangspunt willen gaan nemen voor de vormgeving van het vakgebied in hun school. Serie van vijf bijeenkomsten.

Deze bijeenkomsten starten na de zomer. Tijd en plaats wordt gepubliceerd op onze website en die van de VDLG, en bekendgemaakt via LinkedIn. Heb je nu al interesse? Meld je aan via melsenaar@verus.nl.

PS heb je tijd en zin om mee te helpen bij de organisatie van deze bijeenkomsten, laat dat dan ook even weten.

Column in Narthex

Het vaktijdschrift voor levensbeschouwelijk onderwijs *Narthex* krijgt een nieuwe vormgeving en indeling.. In de nieuwe opbouw heeft Expertisecentrum LERVO in ieder nummer een column, waarin wij het werkveld op de hoogte houden van ontwikkelingen en signalen.

Nieuwe website LERVO.NL & mailadres

De nieuwe website van het Expertisecentrum is onder constructie. Wij hopen een overzichtelijke site te creëren waar een ieder makkelijk de informatie vindt die gezocht wordt. De nieuwe website (www.lervo.nl) en het mailadres (info@lervo.nl) komen begin juli online.

Ontwikkeling van ‘Placemats’

Expertisecentrum LERVO bouwt aan een curriculum voor het vakgebied *Levensbeschouwing & Religie*. Hiervoor hebben wij grondig onderzoek gedaan, onderlinge discussies en dialogen gevoerd, het werkveld geraadpleegd, expertmeetings gehouden en veel bijgesteld. In dit proces is uiteindelijk de perspectiefgerichte benadering naar voren gekomen als goede manier om verschillende benaderingen van ons vakgebied goed samen te laten gaan. LERVO heeft ondertussen veel achtergrondartikelen gepubliceerd, waar dit proces uitgebreid beschreven staat. Ook het beoogde *Inspiratieboek* valt in de lijn van verdieping, verheldering en verantwoording. Een belangrijke stap richting het gebruik in de praktijk is het ontwikkelen van materialen die helpen omgaan met concrete vragen als:

- Wat houdt die perspectiefgerichte benadering nu in voor het onderwijs?
- Wat bedoelen we hier eigenlijk mee? Concreet in het klaslokaal?
- Nog veel belangrijker: wat betekent dit voor het werkveld?
- En wat wordt verwacht van docenten?

Daarvoor is een serie Placemats gemaakt. Die zijn bedoeld als *praktisch hulpmiddel* voor docenten om naar het huidige onderwijs te kijken. Of om nieuw onderwijs vorm te geven. **Ieder perspectief heeft een eigen Placemat, met daarop:**

- Kern van het perspectief;
- Overlap of voor de hand liggende samenwerking met andere perspectieven;
- Voorbeeldvragen waar het perspectief antwoord op geeft, gespecificeerd op onderwijstypen;
- Vaardigheden die bij uitstek ontwikkeld kunnen worden binnen het perspectief;
- Bronnen waar antwoorden behorende bij het perspectief gevonden kunnen worden;
- ‘Wist je dat...’ weetjes en interessante informatie over het perspectief ter inspiratie.

De Placemats geven inzicht in eventueel aanwezige over- en ondervertegenwoordiging van de perspectieven in het huidige onderwijs van een school en helpt docenten hun onderwijs te verrijken met informatie passend bij de kennis die jongeren nodig hebben van de hedendaagse samenleving.

Voor vijf perspectieven zijn de Placemats nu ontwikkeld en worden getest in verschillende situaties binnen LERVO-activiteiten. Wanneer ze aangepast en herschreven zijn, worden ze gedeeld met het veld, zodat ze ingezet kunnen worden bij onderwijsontwikkeling.

Voortgang Inspiratieboek

Expertisecentrum LERVO werkt aan een Inspiratieboek als verdieping op het landelijk curriculum. Het Inspiratieboek is bedoeld als handboek voor ervaren docenten en als studieboek bij de lerarenopleidingen; het wil hierbij complementair zijn aan het bestaande *Vakdidactisch Handboek Levensbeschouwing en Religie*. Ieder hoofdstuk van het Inspiratieboek wordt geschreven door schrijfgroepen bestaand uit wetenschappers/docentenopleiders én v docenten. De hoofdstukken gaan deels over de perspectieven van het vakgebied Levensbeschouwing & Religie, deels over belangrijke onderwerpen (zoals de Bijbel, de islam en burgerschap).

In de periode april tot juni organiseerden Markus Davidsen en Michaël van der Meer startbijeenkomsten voor alle schrijfgroepen. Deze constructieve en inspirerende bijeenkomsten hielpen niet alleen de opdracht voor de schrijfgroepen te verduidelijken, maar leverden ook goede ideeën op voor het project als geheel. Tijdens het overleg over het persoonlijk perspectief en het zingevingperspectief kwam opnieuw naar boven hoe zeer het persoonlijk perspectief als rode lijn door het levensbeschouwelijk onderwijs loopt. Daarom is besloten om aan ieder hoofdstuk van de overige perspectieven een paragraaf toe te voegen, waarin het samenspel van dat specifieke perspectief en het persoonlijk perspectief belicht wordt. Op die manier willen we de verworvenheid van de ‘buitenperspectieven’ en de ‘binnenperspectieven’ van de perspectiefgerichte benadering zichtbaar maken.

Met de schrijfgroepen is het volgende tijdsplan nu afgesproken: 1 september leveren alle schrijfgroepen een opzet voor hun hoofdstuk, en 1 januari 2023 liggen alle conceptversies klaar. In de loop van 2023 worden dan alle hoofdstukken gereedgemaakt en hopen we eind 2023 het boek uit te kunnen geven.

Oproep

OPENBARE SCHOLEN

Wij zijn op zoek naar openbare scholen die interesse hebben om meer aandacht te besteden aan het levensbeschouwelijke vakgebied. Scholen die mogelijkheden willen verkennen om dit te doen met behulp van onze perspectiefgerichte benadering.

Heb je interesse, vragen of opmerkingen over dit onderwerp?

Neem dan contact op met Marcel, via melsenaar@verus.nl

KENNIS VAN VMBO VOOR INSPIRATIEBOEK

Voor het Inspiratieboek zoeken we nog docenten met kennis van het vmbo die op een of meer hoofdstukken vanuit vmbo-gezichtspunt willen meelesen. Heb je hierin interesse, neem dan contact op met Markus via m.davidsen@hum.leidenuniv.nl.

Initiatieven uit het veld

Een nieuw thema in de nieuwsbrief van Expertisecentrum LERVO!

Onderwijs maak je samen en in het veld zijn al zeer veel initiatieven aanwezig. Dit thema is speciaal gericht op initiatieven, waarvan dit Expertisecentrum vindt dat een groter publiek ze moet vinden!

Heb je zelf een goede lessenserie, website, boek, etc., waarvan je denkt dat dit binnen de visie van LERVO past. Stuur dan een mail naar info@lervo.nl en wie weet wordt jouw initiatief meegenomen in de volgende nieuwsbrief.

Lesbrief Oekraïne

Amnesty International begrijpt hoe lastig het is voor docenten om een ingrijpende gebeurtenis als oorlog te bespreken in de klas. Om docenten in de bovenbouw van het po en onderbouw van het vo handvatten te geven hebben ze deze lesbrief ontwikkeld. Het materiaal is geschreven vanuit het oogpunt van kinderrechten en mensenrechten. Dit oogpunt past goed bij het demografische perspectief, maar ook bij het vergelijkende perspectief. Als leerkracht kan je zelf de stap zetten naar het persoonlijke perspectief en zingevingsperspectief om zo een meer volledig beeld te schetsen.

Colofon

De nieuwsbrief van Expertisecentrum LERVO verschijnt ongeveer vier keer per jaar. Je bent vrij om de nieuwsbrief te verspreiden / delen met anderen. Aanmelden voor de nieuwsbrief kan via het versturen van een mail naar info@lervo.nl. Via de website www.lervo.nl is actuele informatie te vinden.

Het kernteam van Expertisecentrum LERVO is te bereiken via: info@lervo.nl
Individuele kernteamleden zijn tevens te bereiken via hun eigen mailadressen.

Kernteam

Markus Davidsen - projectleider curriculumteam - m.davidsen@hum.leidenuniv.nl
Marcel Elsenaar - projectleider verbinding vo-scholen - melsenaar@verus.nl
Manon Meijer - projectleider communicatie, beheer 'info'-mailadres - info@lervo.nl

Stuurgroep:

Leo van Hoorn (voorzitter)
Joke van Saane (wo/DGO)
Marchien Timmerman (hbo/LOO)
Hans Teegelbeckers (profielorganisatie VOS ABB)
Berend Kamphuis (profielorganisatie Verus)
Ger van der Heijden (VDLG)

Partners & vrienden

Denken om te dienen

Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs

